

egyéni vonásai művészi szempontból esetlegesek, mert semmi tényleges befolyásuk a bemutatott események kifejlődésére.

Ha Zola mégis oly kiváló író lett, annak oka az, hogy nem valósította meg teljesen ezt a programot. Minden számottevő regénye tartalmaz olyan szenvedélyes jeleneteket, melyek minden egyéni elmélete ellenére a nagy realizmus hagyományaihoz kötik.

BIRKÁS PÉTER: KÖD VAN

*Köd van. S a földön lomposan terül,
borzas világ fagyalló résein
szivárog, — tompa jaj suhog, süket
rögök nyálkásan mállanak s kegyetlenül*

*nyúlik a végtelen s a kocsonyás
végesben elzöldülve megragad.
Halálosan hunyorgó pillanat
hanyatlík el, hideg iszonyodás*

*foszol s a köd nyeli, — pállott husán
avar üt át és hullafoltosan
pötytyözi. Száll a szag és émelyeg
a táj, öklendezik s a köd-subán*

*loccsan a lé és szennyesen csöpög —
a föld husát gennyesre vájja ki —
(vonaglanak a szántás ráncai)
s tágul a mély, repecskes, rossz köcsög,*

*hasasodik: sötétség tölti meg.
Sötétség. Mignem rengető erő
korpasztó vad nyomással tapogat —
a lávás mély lángolva fölliheg —*

*s a föld belét rongyként facsarja ki.
Üvöltő fájdalmat okád a hegy, —
korgása a világot rengeti
(a hegyre hasalt égig hallani).*

*Vakkant a szél, — a szőre fölmered —
megrémül és fogcsattogva tutol,
forog, inal: a ködöt kergeti,
szőrével végigsöpri az eget.*

*Cafat a köd és ázott rongyai
foszolt széléből savó csurdogál,
falukra, városokra csurdogál
s a fény szemét hályoggal oltja ki.*

*És tántorog, merül kémény, torony —
inog, dülöng, míg puhán elmerül
Az uccákon az élet tétlenül
ólálkodik. S hullog a por, korom.*

*S a köd torkából tunyaság morog
és odvasan sárgál a vén idő, —
szűkül a tér, ám barna foltokon
szűrődnek át táguló táborok.*

*

*Kemény a szív s a bordákon konog
s az erek útján fájdalom csörög.
Szelíd növények, szelíd állatok, —
konok a köd s az ember is konok:
vérezik s világot öl körületek, —
könyörgők, jaj, jaj! könyörüljetelek.*

LÉNÁRT HIVATALBA LÉP

Irta: SZENTIMREI JENŐ

Önálló részlet szerző készülő Martinuzzi regényéből.

Megették a száraz ebédet s végighasaltak a komp rozoga kikötő-hidján. Valami árnyékot vetett a révész kunyhó a hidlás egyik sarkára, oda huzódtak egymás mellé ketten.

Nézték a Marost. Nézték, ahogy az Ompoi szájánál bekanyarodik a látómezőbe s elnézték, míg az alvinci partok fűzfái egészen el nem tarták szem elől. Nem is a Marost nézték, inkább csak a vizet. Ahogy elfolyik lassu, lusta méltósággal. Ahogy megugrik a part közelében egy-egy kiálló kavics. Ahogy közepén túl sebesebb iramot vesz a sodra s benyomja lomhább, nagyobb tömegét a szemközti omlásos part alá.

Aratás után volt, ember nem járt a határban. Szélesen lélegzett a letarolt mező s fölötte forrón reszketett a levegő pora. Így tudta Ádám, hogy az a levegő pora. Végig az innenső parton lankadt koronájú öreg füzek, a tuisón nedves, békanyálas rét, a kiöntésekben nagyranőtt sással. Azontul a mező, egészen a várhegy aljáig. S a dombon a komor vár.

Nem beszéltek ezekről, csak befutották szemmel s megint visszatértek a vízre. Annyit tud mondani a víz, csak érteni kell a szavát. Az ember mentől tovább nézi, hallgatja, annál inkább azt hiszi, hogy érti. Hogy jön és jön. Egyre jön, megállás nélkül és azonmód tova is megy. Mind-egyre jön és szakadatlanul megy. Honnan, hová? Mikortól s meddig még? Éjszaka is jön, nappal is. Ha alszol, ha ébren vagy, neki mindegy. Nincs megpihenése, nincs álma. Örök éberem halad tova megszabott medrben, de sohasem fér meg benne pontosan úgy, ahogy kirendelték. Most itt harap bele a partba, aztán amott hord fel jókora darabot. Szigeteket formál s már fű is kezd zöidülni rajtuk. Akkor rájuk veti magát egy tavaszon és elsőpri őket mindenestől, nyomtalanul.

— Ha egyszer beszélni kezdene, ha megszólalna! — töprengett.